

ASOCIAȚIUNEA CULTURALĂ „ASTRA” BASARABEANĂ

Str. Alexandru Cel Bun No. 67—Chișinău.

BIBLIOTECA POPULARĂ No. 7

FOLCLOR BASARABEAN

POVEȚE

DIN

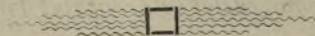
ÎNȚELEPCIUNEA POPORULUI ROMÂN

PARTEA II

DE

PORFIRIE FALA

Invățător, conferențiar al Asociației Culturale „Astra” basarabeană

CHIȘINĂU

Tipografia Eparhială „Cartea Românească”

1930

Prețul 5 Lei

BIBLIOTECA SECȚIILOR „ASTREI“ BASARABENE

Nr. 1. *Onisifor Ghibu*, profesor la Universitatea din Cluj, membru coresp. al Academiei Române: *A cincea Universitate a României, Universitatea din Chișinău.*

Nr. 2. *Tiberiu Brediceanu*, președintele Secției artistice a „Astrei“ ardeleni: *Muzica și compozitorii români în Transilvania.*

Nr. 3. *Nic. Iorga*, profesor la Universitatea din București, membru al Academiei Române: *Inceputul învățământului superior la Români.*

Nr. 4. *Ioan Nistor*, profesor la Universitatea din Cernăuți, membru al Academiei Române: *Originea și dezvoltarea Universității din Cernăuți.*

Nr. 5. *Onisifor Ghibu*: *O Academie militantă a Basarabiei.*

Nr. 6. *Onisifor Ghibu*: *Cuvinte către tineretul intelectual basarabean.*

Nr. 7. *Octavian Goga*, fost ministru, membru al Academiei Române: *Pagini din luptele Ardelenilor pentru Unire.*

Nr. 8. *Stanislaw Kostrzewski*, președintele Comunității poloneze din Chișinău: *Polonezii din Basarabia.*

Nr. 9. *Nicolae Donici*, Membru onorar al Academiei Române: *O metodă nouă pentru studiul fenomenelor solare.*

Nr. 10. *Onisifor Ghibu*: *Trei ani pe frontul basarabean.*

Nr. 11. *Ing. Șt. R. Nicolae*: *Șoselele Basarabiei și șoselele moderne.*

Nr. 12. *Dr. Nic. Smadu*, inspector general sanitar: *Contribuția studiului demografiei la progresul igienei în Basarabia.*

Prețul unui exemplar 10 lei.

Comenzile se fac la Asociația „Astra“, Chișinău, Bulev. Alexandru cel Bun 67.

ASOCIAȚIUNEA CULTURALĂ „ASTRA” BASARABEANĂ

Str. Alexandru Cel Bun No. 67.—Chișinău.

1930

BIBLIOTECA POPULARĂ No. 7

FOLCLOR BASARABEAN

POVEȚE
DIN ÎNȚELEPCIUNEA POPORULUI ROMÂN

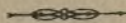
VOL. II

567-1935
don

DE

PORFIRIE FALA

Învățător, conferențiar al Asociației Culturale „Astra” basarabească

437

CHIȘINĂU

Tipografia Eparhială „Cartea Românească”

1930

D

Cuvînt înainte.

Școala are o nevoie de viață, o nevoie vie ca să se folosească și de înțelepciunea grăită de popor, precum se folosește și de înțelepciunea scrisă de oamenii învățați, pentrucă se zice: „Vox populi, vox Dei“ „vocea poporului este vocea lui Dumnezeu“. Gândul poporului este adevărat, ca și gândul lui Dumnezeu, deoarece a ispitit acest gând critica veacurilor și critica multor rînduri de oameni.

Dumnezeu, Ziditorul lumii, a înzestrat toate viețuitoarele cu arme pentru trai și pentru a-și prelungi traiul. De pildă, boul are cornul, ca armă de apărare a vieții, calul—copitele picioarelor de dinapoi; șarpele—otrava dinților; dihorile—putoarea; albina—acul cu venin, și așa mai departe. Iar viețuitoarea, numită om, are ca armă de apărare a vieții sale creerul, bucata de măduvă așezată în tidva, în scăfârlia capului. Cu această armă, adecă cu creerul, omul nu numai își apără viața, dar a pus și pune încă în slujba sa pe toate viețuitoarele pămîntului, devenind astfel stăpânul, împăratul lumii.

Fiindcă dela arma de apărare a ftecărei viețuitoare atarnă viața ei, apoi de aceea toate viețuitoarele, de când lumea, de când le-a zidit Dumnezeu, vecinic tind spre ascuțirea, spre întărirea armelor lor de apărare; vecinic se pregătesc pentru lupta vieții,

Așadar: mâța învață mătășorii săi a prinde șoareci; vulpea—a fura găini și altele de hrană; etc. Asemenea și omul își învață copiii săi încă de când sunt mici, cum se lucreze la dobândirea hranei trebuitoare și cum să se păziască de primejdii.

Astfel, năzuința tuturor viețuitoarelor de-ași crește puii, copii, întărindu-i pentru dobândirea hranei și apărarea vieții, este școlire, este învățatură. Și de oarece pe noi, școlirea, învățătura omului ne privește mai întâi și mai mult, apoi față de om se poate zice: Școala este pregătirea omului în timpul creșterii, pentru lupta vieții.

Pentru om avem două vadele, două perioade de școală: una—timpurile vechi, până la iscodirea scrisului; și alta—timpurile noi, de când s'a iscăt scrisul, alfabetul, răbușul dezvoltat, convențional. Până a nu veni scrisul, școala se făcea numai prin grai viu, și mergea din tată în fiu, păstrându-se înțelepciunea cu ținerea de minte; iar acum, de când este alfabetul, școala se face, și înțelepciunea se păstrează cu însemnările, adecă cu scrisul.

Învățăturile din vremile vechi se făceau la toate popoarele prin pilde, cari erau și sunt învățături scurte, cuprinzătoare, adânci și limpezi la înțeles.

Faptele mari, suferințele mari și alte întâmplări mari ale poporului întreg, ori a unui om mare din popor, se povestiau din tată în fiu și aceste istorisiri se chemau și se cheamă povești.

Pentru a se întări și crește trupește și sufletește erau jocurile copilărești, jocurile tinerilor, și jocurile oamenilor mai în vârstă, pe cari îi împrăpătau și trupește, și sufletește.

Pentru întărirea și creșterea minții erau alte jocuri, cimiturile, gâcitorile și pâcăliturile.

Pentru veselie erau glumele și petrecerile cu prilejul nașterilor, a căsătoriilor și a. m. d.

Cine-și aduce aminte de mai înainte, când se făceau șezători prin sate, mai ales iarna, când sunt nopțile lungi, acela știe la aceste șezători cum se spuneau pilde, povești, cimituri și altele de acestea.

Și precum este cunoscut de înțelepții lumii întregi că fiecare popor trebuie să porniască la școlirea sa, la învățătura sa, cu limba lui părintească, cu care mai ușor își culege în-

ștepciunea dorită, de cât cu limba necunoscută, asemenea fiecare popor trebuie să porniască la această deșteptare și cu mîntea sa de acasă, adecă cu înțelepciunea sa, cu înțelepciunea dela sine: cu pildele, proverbele, poveștile, cimiliturile, pîcîliturile și jocurile strămoșilor săi, pentru că poveștile și îndrumările învățaturii bătrînilor unui popor sunt născute de nevoia vieții în anumite și din anumite împrejurări, în cari au trăit acești bătrîni și în cari împrejurări trăim și noi, nepoții lor, și cuvîntul lor trebuie să fie și pentru noi povață arătătoare.

Deci cartea școlii noastre românești are o nevoie vie (vitală) ca să fie întemeiată pe înțelepciunea bătrînilor noștri.

Precum învățătura legii noastre creștinești s'a făcut de Mîntuitorul nostru Iisus Hristos, prin pilde, ceea ce dovedește că măsura de-a învăța cu pilde este măsura cea mai înțeleaptă, tot așa și învățătura înțelepciunii lumești trebuie să o facem copiilor noștri prin pildele poporului nostru român.

Rămîne numai să ne înțelegem cum se întrebuițăm această bogată înțelepciune în școală, adecă cum se facem ca fața școlii noastre să fie curat românească.

Și fiindcă, după cum am zis mai sus, toți și toate tind spre ascuțirea armei sale, și unul nu vrea să rămîie în urma altuia cu tăria armei, apoi popoarele mai înapoiate în învățatură (ori cum mai zic: în cultură), totdeauna s'au silit și se silesc și astăzi să împrumute cultura ce-i lipsește, dela popoarele mai înaintate în deșteptare.

La început, de obicei se lua cultura în fel imitător, apoi mai pe urmă, cu încetul, fiecare popor avînd cultura imitată dela alții ca pildă și chip, își făcea și face și astăzi cultura sa proprie, adecă învățătura dela sine.

La început cultura fiecărui popor, fiind împrumutată dela alt popor, se afla în starea imitătoare și numai mai târziu poporul trece la cultura lui proprie, de sinestătătoare.

Așa au pățit toate popoarele, cari au împrumutat cultura dela popoarele mai înaintate. Așa am pățit și noi Români,

cari, aflându-ne în starea de străjeri al creștinătății și culturii europene, la drumul mare din Asia în Europa, n'am putut a ne deștepta atât cât s'au deșteptat țările dela Apus, cărora noi, Români, le-am ținut spate. Și deci este firesc că am rămas în urma țărilor apusene cu învățătura, cu cultura, și am avut nevoie să împrumutăm multe din cultura de azi dela țările din apus, cu care au fost mai mult în atingere.

Trecerea dela starea culturii imitătoare, ori dela starea literaturii imitătoare la starea literaturii independente, neatâr-nate, s'a făcut și se face la toate popoarele de către cărturarii mai răsăriți cu înțelepciunea. (Am spus cuvântul literatură în loc de cultură, deoarece cultura prin literatură mai cu temei se face).

De pildă, la noi, la Români, dintre câțiva cărturari, cari au făcut în această privință ceva, cel mai văzut, mai de samă și mai viu pas în această ramură l'a făcut înțeleptul Român, țăranul moldovan din satul Humulești, comuna Vânătorii--Neamț, plasa Cetatea—Neamț j. Neamț, Ioan Creangă, care a așternut în cărțile sale graiul viu și înțelepciunea vie a poporului român: credințele, pildele, proverbele, poveștile, și alte bogății sufletești ale Neamului nostru. Mai înscurt, Ioan Creangă cu cărțile sale a pus în fața noastră, a Românilor, graiul viu și mintea vie a poporului român. Ion Creangă s'a născut în 1837 și a murit în 1889. Dar marele Creangă a făcut numai un mare început pentru școala poporului român, căci de sfârșit n'a putut, cum nu poate nimeni, deoarece puterile și viața omului au margină și vac scurt față de timpul ce se cere pentru sfârșirea operei începute de Creangă. Ne rămâne nouă nepoșilor lui Creangă, să prelungim această mare operă de muncă pentru a trece școala noastră dela starea imitătoare, dela starea cu înțelepciunea strânsă de pe drumuri, la starea de sinestătătoare, la starea românească.

Drept, că sunt oameni în multe părți ale României, cari au strâns și strâng așa zisul „folclor“, ori, cum s'ar zice, înțelepciunea vie a poporului Român, dar comorile acestea

sunt separate, nefăcând întregul, și rămân nefolosite pentru școala noastră ca material de învățatură.

Înțelepciunea poporului trebuie nu numai culeasă, ci și aleasă, și rânduită pentru a putea fi pusă în slujba învățaturii copiilor noștri. Cu alte cuvinte, să facem Cartea înțelepciunii poporului Român, bine aleasă și bine rânduită, sistematizată.

Deci se cere ca școala, și mai ales cea primară, să aibă pentru îndrumarea vieții noastre românești două evanghelii:

Una—Evanghelia cu pildele poporului, pentru a trăi unii cu alții după învățătura Domnului Iisus Hristos.

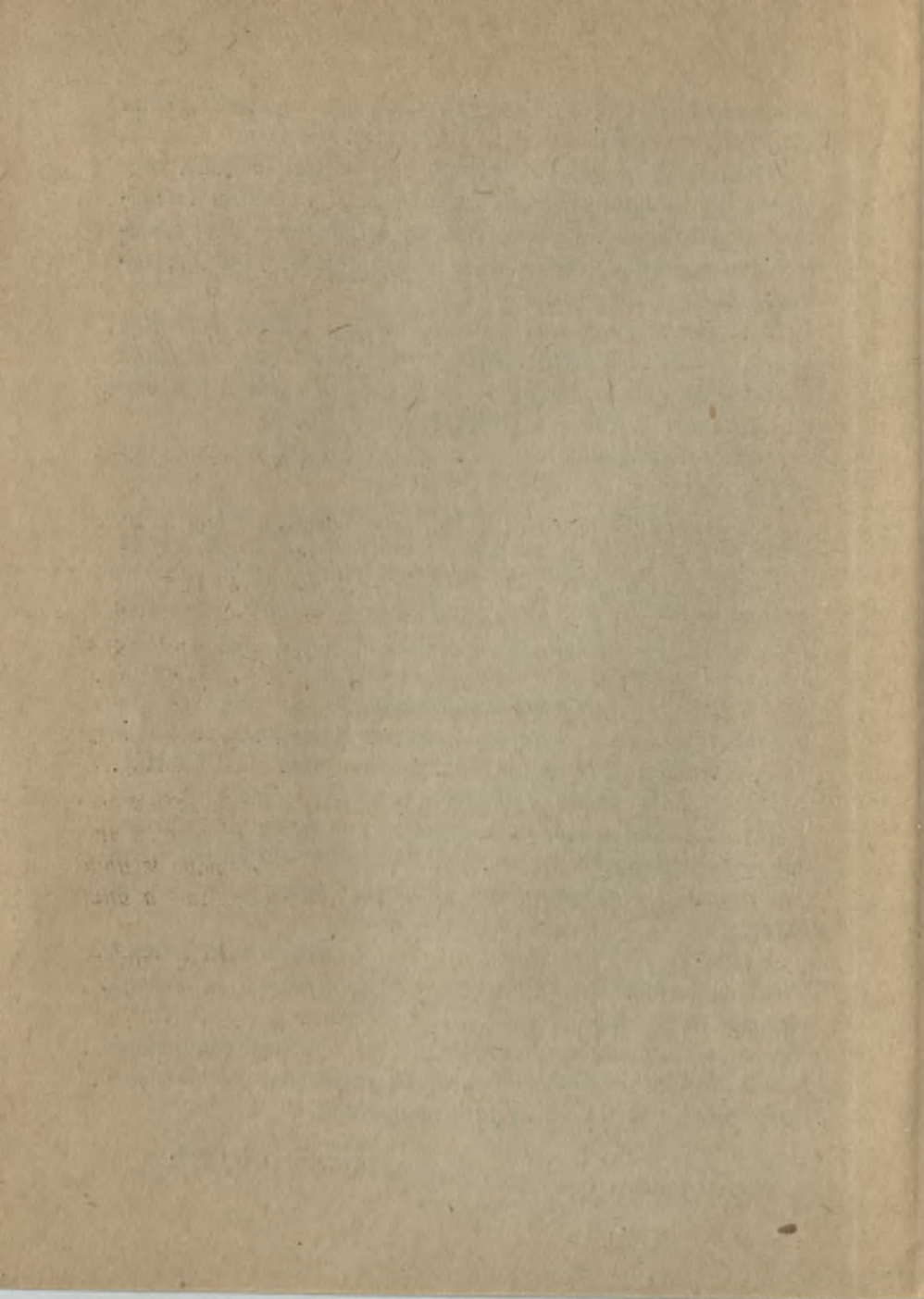
și alta—Evanghelia cu pildele poporului pentru a trăi după povețele strămoșilor noștri.

Așa că la începutul, la temelie înțelepciunii va fi pusă pilda Mântuitorului și pilda poporului, care ca fel de vorbire și sămbure de gândire n'au păreche. Și afară de aceasta, în provinciile alipite, Românul va fi scos mai bine, în vedere față de minoritari, față de cei trăiți pe lângă dânsul, dacă va lua viață înțelepciunea lui vie, care cu vreme să uită și se înlocuește cu înțelepciunea scrisului.

Iată gândul meu, care mă conduce la lucrarea cărții de față, intitulată: „Povețe din înțelepciunea poporului Român“. Și țin să spun că nu îndrăznesc a zice și socot că n'a îndrăzni nici altul a zice că ar face singur cartea cu toată înțelepciunea poporului nostru. Nu. Prea mici sunt puterile unui om pentru a strânge marea și multa înțelepciune a unui popor.

Cartea de față are scopul a arăta folosul acestei înțelepciuni ca învățatură, a îndemna pe dascalii români să strângă această înțelepciune și prin faptul acesta a mări din an în an cartea începută de Ion Creangă.—Iar Ministerul Instrucțiunii să folosească această carte la prefacerea cărților școlare, ceea ce se cere a se face numaidecât.

Invățătorul P. Fală.

1. Omul sfințește locul, dar nu locul pe om.

Un țigan, văzând că oamenii la toate mesele îl pun pe preot în capul mesei, îi dau cinstea cea mai mare și băutura și bucatele cele mai bune, se gândi se cumpere dela popa locul din capul mesei. Intră în vorbă cu popa și cumpără dela popa locul din capul mesei. Așa că la sfeștăni, praznice și alte mese, popa deacu se punea în coada mesei, iar țiganul se punea în capul mesei. Dar oamenii, măcar că popa era în coada mesei, tot lui, popii, îi făceau cinstea cea mai întâi și-i dădeau ospățul cel mai bun. Pe țigan, ca și înainte, nu-l băgau în samă. Țiganul, cunoscându-se păcălit, că cinstea și mărirea se țin de om, nu de loc, a zis:

— *Ce folos am eu de loc, dacă n'am avut noroc!*, adecă n'a avut și el noroc, să fie popă.

Iar oamenii îi ziceau!

— Măi țigane, cu negustoria asta ai prăpădit banii degeabă; n'ai auzit vorba că: „Omul sfințește locul, dar nu locul pe om“?! Văzându-se țiganul amăgit, s'a lepădat de afacerea aceasta.

Cuvântul de față ne învață să ne silim a ne crește înțelepciunea și alte însușiri bune, ca să fim oameni de frunte, căci nu locul ori mândrețele îl înaintează sau îl fericesc pe om!

Câți sunt împodobiți și șed la ușă, ori pe sub garduri; și câți de cei cu opinci șed în capul mesei și li se deschide ușa ori unde!

2. Cârnește, cum îi cârni, că din dreptul n'ai încotro

sau: „*Buhaiul cu coarnele de aur*“.

Era odată mai demult la un boer o slugă credincioasă, și-l chema Ion. Ion acela era așa de credincios, în cât, ce nu se făcea în gospodăria boerului, rău, sau bine, și de făcea răul ori binele el sau altă slugă—, el totdeauna spunea drept stăpânului gospodăriei.

Pentru așa credinșie mare boerul l-a făcut pe Ion supraveghetor peste toate bucatele de pe moșia sa, adecă peste hârgheliile pe cai, tamazlăcurile de boi, cârdurile de vaci, turmele de oi și de porci. Și, ce spunea Ion la o întâmplare de se fura, ori pierrea vr'o vită, aceea în totul se credea de boer.

Printre toate vitele ce le avea boerul pe moșia sa, avea un *buhai cu coarnele de aur*, pe care l-a dat mai temei pe sama credinșului Ion și i-a hotărât:

— Ioane, toate bucatele mele sunt în sama ta, dar mai întâi de toate îți dau pe mână *buhaiul cu coarnele de aur* și, dacă Doamne ferește, n'a fi *buhaiul*, mai întâi ție îți iau zilele!— Credinșul Ion a băgat bine în cap ceea ce i-a poruncit boerul și lua sama după „*buhaiul cu coarnele de aur*“, cum lua sama după ochii lui din cap.

Boerul, făcându-l pe Ion supraveghetor peste toate bucatele ce le avea pe moșie și dându-i de grișă mai întâi de „*buhaiul cu coarnele de aur*“, a văzut că Ion este o slugă într'adevăr credincioasă, și se lăuda la întâlniri și petreceri tuturor boerilor că el are o slugă credincioasă și înțeleaptă peste bucatele sale, cum nu mai are alt boer.—Iată că la o petrecere, ce-a avut-o boerul la curtea lui, când, după obiceiul ce și-l luase, mărturisia către boerii oaspeți

credincioșia și înțelepciunea lui Ion și cum i-a dat el pe samă cea mai dragă și mai scumpă vită a lui, un „buhai cu coarnele de aur“, o cucoană îi răspunde boerului de gazdă că ea i-a dovedi că Ion nu este așa de credincios după cum gândește el, boerul. Boerul întăria că Ion este credincios. Cucoana întăria, că Ion nu este credincios. Boerul ținea a lui. Cucoana ținea a ei. Mai în scurt, la urma urmei, boerul și cucoana se apucă la rămășag:

Dacă cucoana a da dovadă că Ion nu este credincios, boerul este dator să-i deie cucoanei moșia sa cu vite cu tot; iar dacă nu i-a da această dovadă, apoi cucoana este datoare să-i deie boerului moșia ei tot așa îmbrăcată cu toate vitele ei. Cum au zis așa au și făcut, în fața tuturor boerilor și cucoanelor oaspeți, și boeru și cucoana s'au prins așa.

Apoi cucoana poruncește vizitiului său să deie trăsura cu cai la scară și să ducă la deal, pe moșia boerului, ca să aducă dovadă de necredincioșia lui Ion.

Toți boerii așteptau cu nerăbdare să vină cucoana dela câmp, dela Ion, cu dovada că Ion nu este credincios boerului, stăpânului său.

Cucoana se duce la deal și acolo, cum ajunge, întreabă de slugile boerului, care-i Ion, supravegheatorul bucatelor. Slugile o duc la Ion și apoi se duc în treaba lor; iar cucoana poruncește vizitiului și unei altei slugi a ei să se ducă în altă parte, să hrănească caii, și ea rămâne să stea de vorbă cu Ion. Cucoana, cum dă ochii cu Ion, îi zice:

— Buna ziua, voinice!

Ion, după obicei, ca o slugă cuviincioasă, îi răspunde:

— Să trăiți, cuconiță.

Cucoana: Să trăești și Dumneata, și noi amândoi împreună!

Ion până atunci auzise ca răspunsuri la asemenea întâmplări dela boeri și cucoane numai vorbele din-tăi „să trăiți și Dumneata“, dar pe acelea din urmă „și noi amândoi împreună“ nu le auzise încă. Apoi Ion o întrebă :

— Ce binevoiți cuconiță?

Cucoana: Mulțumesc de întrebăciune, nu știu pe urmă ce mi-i spune!

Vorbele „și noi amândoi împreună“, și „Mulțumesc de întrebăciune, nu știu pe urmă ce mi-i spune“, l-au făcut pe Ion să plece capul în jos cu ochii în pământ și să se eie pe gânduri; aci se nedomeria, aci se rușina bietul Ion, om câmpian toată viața lui, cu snfletul curat ca pânzișul câmpului și frunzișul codrului.

Cucoana: „cum de te-ai rătăcit, stejarule, pe-ici, prin câmpurile ăstea pustii, ca un pustnic și sihastru ?

O floare tânără și frumoasă cum ești Dumneata, ar fi să trăiești la un oraș, între lume multă. Apoi, dragă Ionică, după cum ești tânăr și frumos ca un bujor, măcar ai păreche la fel de tânără și frumoșică ca dumneata?

Ion: D'apoi dă, cuconiță, am dat și eu cu ajutorul lui Dumnezeu peste un stăpân bun, ca un tată, și gândesc să-i fiu slugă credincioasă până la moarte. Din pricina dragostei ce o am către dânsul, stăpânul și părintele meu, nici nu m'am însurat, că mă știu eu cu femeea ce cale aș lua! Poate că ea m'ar îndemna la vr'o apucătură rea!

Cucoana, când a simțit că el nici femeie n'are, i-a crescut inima cât o pită de bucurie, scoate o sticlă cu rachiu tare și bun și zice:

Măi flăcăule, foarte îmi plac și mie oamenii credincioși și te poftesc să cinstești cu mine câteva păhăruțe de rachiu.

Ion, om tânăr, plin de puterea câmpului, nepricepându-se la cât are să vie treaba, răspunde:

— Mulțumesc cuconiță! De cinste și cuvântul cel bun cine se leapădă? doară un om beteag!

Și așa prind ei a cinsti până curăță sticla toată și încă și alta o mai beau. Apoi prietenii noștri, fiind cu chef se fac și mai îndrășneți. Și îndrăzneala, se înțelege, trebuie s'o înceapă cucoana, căci lui Ion, ca slugă, îi era în grijă s'o înceapă, mai ales în vremurile boerescului de-atunci, când boerescul era în toată puterea lui, și sluga se temea și de umbra boerului.

Cucoana știa lucrul ăsta și de aceea începe ea a-l apropia pe Ion cu vorbe dulci, cu vorbe ce pot să fie între o femeie și un bărbat tânăr și plin de putere, amândoi cu chef și singuri în mijlocul câmpului. Puterei și tinereței lui Ion atâta i-a și trebuit, să înceapă cucoana apropierea, că de sfârșit se pricepe el cum.

Dar când a prins Ion a fi mai îndrăzneț și a se apropia de cucoană, ea îi zice:

— Băete, vom avea noi prietenia, la care gândești tu, dacă mi-i da „Buhaiul cel cu coarnele de aur“.

Ion, când a auzit vorba de „buhaiul cel cu coarnele de aur, apoi, măcar că era beat și înfocat de vorbele de apropiere ale cucoanei, a înlemnit și-i răspunde:

— Cuconiță, te rog ia tot cârdul de vite, în care paște buhaiul, dar buhaiul lasă-l.

Cucoana nu vrea. Ea ține morțiș că să-i deie „buhaiul cel cu coarnele de aur, că altfel ea strică prietenia, ce au început-o ei.

Ion stăpânit de focul tinereței și puterea lui de om de câmp, holtei și cu chef, zice:

— Cum a da Dumnezeu, și ce-a fi aceea a fi,

dar pentru una ca aiasta ți-l dau, cuconiță! Apoi petrec ei amândoi cum le-a plăcut și la urma urmei Ion prinde „buhaiul cel cu coarnele de aur“ și-l dă cucoanei. Cucoana poruncește flăcăului, care era venit cu dânsa taman pentru asta treabă, să ieie „buhaiul“ și să-l ducă la moșia ei. Flăcăoanul așa a și făcut, — a luat „buhaiul“ și la mînat la moșia cucoanei.

Apoi, când a socotit ea că „buhaiul“ a ajuns la moșia ei (că moșia ei nu era departe de moșia boerului), și a intrat în mînile argaților ei, a mers la trăsură, s'a suit într'ânsa, s'a dus la curtea boerului, stăpînul lui Ion, și, cum ajunge, spune la toți rîzînd cu bucurie mare că Ion i-a dat ei „buhaiul cu coarnele de aur“ și că de acu „buhaiul“ paște pe moșia ei, și-i podoaba vitelor ei. — Nici n'o tăia în cap că Dumnezeu face să pice bucuria în scîrbă. Iar bietul Ion al nostru, după atîta chef cu rachiul și după vorbe bune și cu apropiere ale cucoanei, a rămas la bordeiul lui și a adormit dus. Când se trezește el vede ce-a făcut, prinde a se scîrmăna pe cap, a plînge și a se frăsui, ce să spuie el boerului ca să scape de moarte. Stă și gîndește el, gîndește și iată ce face:

la un băț, pune cușma în băț, infige bățul cu cușma în pămînt și, inchipuindu-și că bățul cu cușma este boerul, vorbește astfel la boer, adecă la bățul cu cușma:

— Buna ziua, cucoane!

Apoi se dă lângă bățul cu cușma și, ca și când ar fi boerul, răspundea:

— Mulțumesc Ioane! Ce mai este la câmp, Ioane?

Ion: — Bine, cucoane!

Boerul: — Dar „buhaiul cel cu coarnele de aur“ ce face?

Ion: L-au mâncat lupii, cucoane!

Boerul: Cum să poate, măi răilor, când sunteți atâția oameni de zi și atâția de noapte?!!

Vede Ion, că vorba asta n'are s'o creadă boerul, se chitește la altă vorbă. Se duce iar la bățul cu cuș-mă și începe iar:

— Buna ziua cucoane!

Boerul: Mulțumesc, Ioane! „Buhaiul cel cu coarnele de aur“ ce face?

Ion: L-au furat, cucoane.

Boerul: Nu se poate una ca asta, că eu acolo am atâția și atâția păzitori de zi și de noapte.

Pricepe Ion că nici aceasta nu prinde și începe a treea vorbă:

— Bună ziua, cucoane!

Boerul: Mulțumesc, Ioane! Ce fac la câmp bucatele, Ioane?

Ion: Bine, cucoane!

Boerul: dar buhaiul cel cu coarnele de aur ce face?

Ion: S'a îmbolnăvit și-a pierit, cucoane.

Boerul: Nu să poate, că doar voi aveți leacuri acolo și ați putut să-mi dați de știre și mie, să-l lecuesc.

Înțelege Ion, că nici asta nu merge și se gândește la al patrulea cuvânt:

— Buna ziua, cucoane!

Boerul: Mulțumesc, Ioane! Dar cum stau vitele la câmp?

Ion: Bine, cucoane!

Boerul: Da buhaiul cel cu coarnele de aur?

Ion? Au trecut niște negustori cu un cârd de vite și s'a luat cu cârdul cela și s'a tot dus; noi, flăcăii Dumneavoastră, ne-am muncit să-l întoarcem înapoi și nu l-am putut.

Boerul: Nu este drept, spui minciuni; cum să

poate, voi atâția hojmălăi să nu puteți înturna o vită ?!

Se desmiticește Ion al nostru, că nici una din acele patru vorbe n'au să aibă loc și se gândește la a cincea vorbă, la una și bună.—Cârnește-o, cum îi cârni-o, că din dreptul n'ai încotro.—Se duce el la cușma în băț și zice :

Buna ziua, cucoane !

Boerul: Mulțumesc, Ioane! Vitele la deal stau bine, sănătoase ?

Ion: Bine, sunt sănătoase, cucoane !

Boerul: Dar buhaiul cel cu coarnele de aur ce face ?

Ion (ca și când ar fi în fața boerului, pleacă capul în jos de rușine și de frică și începe a spune, scâncind):

— Buhaiul cel cu coarnele de aur... Buhaiul cel cu coarnele de aur..., cucoane..., Buhaiul..., a venit o cucoană și i l-am dat...

Boerul: cum să poate, măi talharule, să dai tu buhaiul meu cuiva?!? Te împușc, ori te spânzur! Buhaiul să-mi fie!

Ion: Milostive stăpâne, spânzură-mă, împușcă-mă, eu de-acu l-am dat.

Boerul: Cum l-ai dat măi?!?

Ion: Cum să-l dau, cucoane; a venit o cucoană, m'a îmbătat, m'a apropiat de dânsa și a zis că a fi bine între noi, dacă îi voi da buhaiul cel cu coarnele de aur. Eu, fiind amețit de băutură și de vorbele ei bune, îi dam tot cârdul de vite, dar ea n'a vrut; a vrut numaidecât buhaiul cel cu coarnele de aur; și vorba ceea : „Dracu mănăstiri nu face“ mai ales la beție și lângă o muere frumoasă; i-am dat buhaiul și ea l-a trimis cu o slugă a ei la moșia sa.

Așa s'a chitit Ion la bordeiul lui, punându-se la cale cu cușma în băț, cum să iasă din încurcătura cu buhaiul și cucoana, și s'a hotărît să spuie drept,

făcându-și socoteala că a cincea vorbă, fiind dreaptă, are să aibă loc, crezare și poate și ertare la boer. Să-i spuie drept, ce-a pățit și ce-a făcut!

A ajuns la boer, s'a înfățișat boerului și oaspeților și a spus tot drept, cum a fost, arătând-o cu degetul chiar pe cucoana, cu care s'a petrecut el la deal și i-a dat buhaiul și care era și ea acolo între oaspeți, după ce se gândia, că i-a făcut boerului dovadă că Ion nu este credincios. N'o mai tăia pe dânsa în cap că Ion a mai cuteza să spuie drept asemenea lucru.

Dar: „I-a căzut bucuria în scârbă“.

Boerii toți, cari erau de față, au judecat că în asemenea împrejurări, în care a fost Ion, apoi ori care bărbat a putut să cadă jertva ispitei diavolești, și l-au găsit pe Ion credincios, iar pe cucoană păcălită.

Ea a păgubit și boerul a câștigat rămășagul. Cucoana a pierdut moșia cu vitele în folosul boerului, stăpânului lui Ion; „buhaiul cel cu coarnele de aur„ l'a întors înapoi.

Boerul pe Ion pentru credincioșia lui l-a pus încă mai mare, l'a pus supraveghetor peste toată moșia sa și l'a dăruit încă și cu bani.

Pilda aceasta ne arată, că dreptatea are loc și prinde ori unde și ori când, iar minciuna de nu se cunoaște astăzi, se cunoaște mâni, și deci dela o vreme să dă mincinosul de gol.—Iată de ce și se zice:

Toate se trec, numai dreptatea rămâne limpede și curată, ca lacrima din ochi și ca apa din izvor.

Pe de altă parte pilda aceasta ne mai arată că viața de păstor, de plugar, deșteaptă în om minte curată, minte de dreptate, pe când viața cu șiretenie, cu șiritlic, zbuciumată din târguri și orașe, deșteaptă în om minte de gembășie.

3. Mare este puterea credinței noastre creștinești

Era odată un împărat mare, dar păgîn (nu era creștin). Orașul, în care trăia el, adecă stolița țării lui, era frumos și așezat pe malul mării. În această frumoasă capitală trăia și un argintar creștin, care avea obiceiul ca la fiecare grijă ori întimplare grea, să-și facă semnul Sfintei Cruci și zicea:

— *Mare și Milostiv este Dumnezeu!*

Și fiindcă în vremurile vechi, în vremurile păgîne, creștinii erau puțini la număr și aceia erau prigoniți și obișduiți de păgîni, apoi toată lumea din acel oraș păgânesc îl știau pe argintarul creștin și se minunau de vorba lui obicinuită: „Mare și Milostiv este Dumnezeu“.

A ajuns vestea și la împăratul că argintarul creștin la orice greutate, ce nu-i s'ar întâmpla, zice: „Mare și Milostiv este Dumnezeu“.—Împăratul înțelegea că argintarul creștin zice vorbele ăstea din marea lui credință în Dumnezeu în care cred creștinii, și s'a gândit să'l ispitească pe argintar în tăria credinței lui și să ispitească și puterea Dumnezeului creștinesc.

Deaceea Împăratul a luat din lucrările lui de metale scumpe un inel de aur cu lumea de-o piatră scumpă; desprinde dela inel piatra cea scumpă și-o asvârle în mare, pe malul căreia era capitala țării lui, și unde trăia și el, și argintarul. Apoi învălește inelul într'o hârtie albă, curată, îl leagă bine pe deasupra hârtiei, cheamă pe argintarul creștin la dânsul, la palatul împărătesc, și dându-i inelul învălit și legat în hârtie, îi zice:

Îți dau aci învălit un inel al meu de aur. Să cauți, să'l curăți bine și să bagi seamă să nu-i lip-

sească nimic, căci altfel n'ai zile! Mergi, bagă seamă ce ți-am spus, și în cutare zi să-mi fie inelul pe masă aci la mine!

Argintarul creștin, luîndu-și ziua bună, i-a răspuns:

— Să trăiți, Măria ta, am înțeles!

Apoi se duce acasă, desleagă și desvălește inelul și, când să uită, vede că-i lipsește inelului lumea. Dar nu se scârbește de loc și zice, după obiceiul credinței lui:

— *Mare și Milostiv este Dumnezeu!*

Argintarul nostru, după ce a adus inelul împăratului, peste câteva zile se apucă de curățit inelul, iar femeea lui se duce în oraș, în medeanul pescarilor și cumpără de mâncare pește proaspăt, viu, ce se sbătea pe tarabă, că doar orașul era pe malul mării, și este chip de toată vremea a avea asemenea marfă. nu numai bună, dar și multă și eftenă.

Aduce femeea peștele acasă, îl curăță de solzi și, când îl sparge ca să-l curățe și pe dinnăuntru, într'un pește găsește o piatră scumpă. Idată o aduce la bărbatul său și i-o arată, Bărbatul o i-a și o cunoaște că este piatra scumpă dela inelul împăratului, inel ce'l avea el la dânsul, pentru curățit.

Ce s'a întâmplat?

Împăratul a svârlit piatra scumpă dela lumea inelului în mare; un pește a înghițit această piatră scumpă; pescarii, prinzind pește în mare, l'au prins și pe acela cu piatra scumpă într'însul; și peștele acesta, după voaia lui Dumnezeu, a picat la vânzare taman femeii argintarului nostru.

Vedeți, ce însemnau cuvintele: „Mare și Milostiv este Dumnezeu“, ce le spunea credinciosul creștin la fiecare întâmplare grea!

La ziua însemnată argintarul a dus împăratului inelul. Împăratul a rămas încremenit de mirare când

a văzut că inelul lui își are piatra scumpă din lumea inelului la locul ei.

Văzând minunea aceasta, a crezut și el în Dumnezeu creștinilor, a primit singur și a îndemnat să primească legea creștinească și pe mulți din apropiații săi.

Pilda aceasta ne arată cât de mare și folositoare este omului puterea credinței în Dumnezeu.

Hristos a zis :

„De-ați avea credință în Dumnezeu măcar cât o sământă de muștar, voi ați zice muntelui ăstuia să se miște, și s'ar mișca.

Deci să credem în Dumnezeu cu toată puterea noastră și să ne rugăm să ne deie ajutorul Lui,— și vom scăpa de năcazuri.

În țări ca Belgia, Danemarca, Olanda și altele de pe malul mării, oamenii sunt mai învățați de cât oamenii din România, ori Rusia, și totuși oamenii ceia, când se pornesc la pescuit pe mare, primesc sfânta împărțășire și binecuvântarea părinților și preoților. Iar la noi, unde știu carte mai puțin, să găsească stricați de zic că nu este Dumnezeu. Zic stricați, pentru că și Împăratul David în psaltirea sa cuvântează :

„A cugetat nebunul în inima sa—nu este Dumnezeu“.

Și sfânt mai vorbește sfânta Scriptură, căci credința în Dumnezeu întărește omul la nevoie; și ce este mai mare pentru om de cât sprijinul la nevoie? Credința în Dumnezeu îl desăvârșește pe om trupește și sufletește, și prin faptul acesta îl face mai de samă de cât dobitoacele; și, mai pre sus de toate, îi dă viață și sănătate.

4. Leul și șoarecele

Odată s'a întâmplat că un biet șoricel s'a dus la un pârauaș să beie apă și, cum linchea el apă, bând-o se sparie de-o șârăitură ca de șarpe. Bezmetic, o rupe de fugă prin apă; în apă se svârcole încoace și încolo și, ostenit, mai era să se înece dacă n'ar fi avut noroc de un leu, care venise și el să beie apă din acel pârauaș, ce curgea dintr'un izvor limpede. Și făcându-și milă de șoarece, întinde laba lui de împărat al codrilor și pustiurilor și-l aruncă pe bietul șoricel din apă, afară pe mal.

Șoarecele, văzându-se pe mal, să scutură de apă, mai flutură din cap și urechi și, venindu-se în fire, zice către leu:

— Mulțumesc împărate luminate, pentru că mai scos dela moarte; pentru binele ăsta și eu la rândul meu te voi ajuta la nevoie.

Leul s'a simțit jignit, i-a părut și deșanț, ca o jivină de nimic, cum este șoarecele, să-i fie cândva mână de ajutor, și-i răspunde șoarecelui:

— Mergi, netrebnicule, și fii mulțumit că ai avut noroc să te folosești de mila mea împărătească, când moartea pusese mâna pe tine, și nu mai îndrăzni a zice că de unul ca tine, care pentru mine nici nu ești, să mai am eu nevoie cândva.

Șoarecele dinaintea atotputernicului stăpân n'a mai crâcnit nici un cuvânt și s'a dus în treaba lui.

Peste o bucată de vreme leul nostru a căzut în mrejele, în lațurile de otgoane, ce le-au pus în calea lui vânătorii de sălbătăciuni.

Prins în lațuri, leul se sbătea, răcnea de ciudă și jale, de-ți lua auzu.

Iată că taman atunci pe pe-acolo s'a nimerit că era și șoricelul, pe care leul, nu de mult, îl scosese

cu laba din apă. Șoarecele îl cunoaște pe leu, se cațără la iuteală pe grumazul leului și începe a roade la otgon; peste câțva timp a reușit să roadă într'un loc otgonul; legăturile lațurilor s'au slăbit, și leul, simțind ușurarea, s'a opintit zdravân, a rupt mrejele și a eșit slobod din prinsoare.

Atunci șoarecele să uită la leu și zice:

— Vezi, Stăpâne, îți părea deșanț atunci când eu în mulțumită că mai scos din apă, am spus că te voi ajuta la nevoie, și acum taman eu, pe care atunci m'ai socotit de nimic, ți-am scăpat viața.

Pilda aceasta ne învață, că fiecare suflare și fiecare lucru este folositor la vremea și locul lui; omului îi rămâne numai să aibă minte cum să se folosiască de toate suflările și lucrurile, cari sunt și cari îi sunt date lui de Dumnezeu în stăpânire.

Și ne mai învață și ceea ce spune vorba:

Poți să te apuci, că nu-i intra de unde ai eșit, dar deacolo încoace niciodată nu te poți apuca că nu-i ajunge la cineva, nu-i ajunge la orișicine.

Unii se mândresc și stupesc pe cei mai slabi de cât dânșii, dar Dumnezeu face scări de suit și de coborât și vine vremea că mândrii ajung de ling, unde au stupit, ajung la cei slabi.

Vorba ceea:

Nu stupi, ca să nu vie vremea să lingi.

Ori:

„Nu stupi în fântână, că are să vie vremea, să beai apă dintr'însa“.

5. Vorba culeasă trebuiește și aleasă, și Doamne ferește să ajungi la judecata mulțimei.

Era odata într'un sat un om cu numele Cozma și, fiindcă pe femeea lui o chema Ilinca, oamenii îi ziceau: Cozma Ilincăi.

Omului ăstuia, tatăl-său, i-a lăsat cu limbă de moarte două cuvinte de povață:

— Măi băete, dragul tatei, tu să ți minte în viața ta două vorbe dela mine. Una: *să nu dai taina ta în urechele nimănui, nici chiar în urechile femeii tale cu care duci viața, că și ea are să înșire vorba ta*; căci „vorba, dacă merge din gură în gură, ajunge minciună”; „Lumea din tântari face armasari”. Alta; *să te păzești în viața ta, să nu ajungi la judecata mulțimei pentru că în cadrul lui Dumnezeu mai mulți proști sunt de cât cumiști*, că „ferească Dumnezeu să ajungă măciuca în mâna nebunului”.

Bătrânul a spus aceste cuvinte și după o bucată de vreme s'a trecut, adecă a murit. Iar feciorul-său tot se gândia la cuvintele părintelui său:

— Oare să mai fie așa cum a spus tata?!!

Și iată, ținut fiind Cosma nostru de gândul acesta, într'o bună vreme l'a plesnit în cap să cerce adevărul vorbelor tătâne-său.

Intr'o sară el a c'am zăbovit pe afară și când a intrat în casă, vorbea cu femeea posomorit și cu deasila. Femeea îl întreabă:

— Ce-i cu dumneata, omule, de ești par'că schimbat?

Omul: la am pățit o șotie, mai femeie!

Femeea: Da ce-ai pățit, omule?

Omul: Ce-am pățit am pățit eu, dar nu-ți pot spune, că mă tem că-i umplea satu.

Femeea: Saraca de mine, d'apoi tocmai eu sunt

de acelea femei?! Eu să scot vorba din casa mea! D'apoi, omule, par'că ținem casă amândoi, cu lege și avem copii!! Eu să-mi scot casa mea la Covrigi?!

Cozma se face a o crede și-i spune:

— Femeie, ia te uită ce păcat să mai deie peste mine! m'am dus afară și am fătat o cioară.

Femeea: Măi, măi, măi! Și nu ți-o fost nimic, omule! Și unde-i cioara ceea?

Omul: Nu, badaproste, par'că m'a mai ușurat, și ciora a zburat.

Femea tot se mira: Mare comedie și aiasta-i, omule! Apoi s'au așezat la odihnă. A douazi omul s'a dus la munca câmpului, iar femeea a rămas acasă, căci se zice că „*jupîneasa ține casa, și jupînul ține drumul*. Iată că la Ilinca noastră vine mai-că-sa s'o vadă și găsind-o scârbită, o întrebă ce-i cu dânsa. Ilinca îi răspunde:

— Ți-aș spune, mamă, dar mă tem că s'a auzi vorba.

Maică-sa: apoi ce copilă, cum să scot eu vorba din casa copiilor mei?! Aceea minte s'o mai am eu?!

Ilinca: Ia-cată, mamă ce scârbă să mai deie peste noi! Bietul Cozma a meu s'a dus, asară afară și a fătat *cinci* cioare.

Baba: Măi, măi, măi! Și nu i-a fost nimic?

Ilinca: Nu, n'aș grăi cu-o gură ră, încă s'a ușurrat. Apoi au mai vorbit ele ce-au mai vorbit, și s'a dus baba acasă. Acasă baba a dat peste altă fiică a ei, Marița, care a venit s'o vadă pe maică-sa. Văzind-o pe bătrână posomorită, o întrebă: Da ce-ai pățit, mamă de te văd scârbită?

Bătrâna: Dragul mamei, cine are copii are și scârbă.

Marița: Da ce este, mamă?

Mama: Ce este, este, dar nu-ți pot spune, că tu ai să înșiri vorba în tot satul.

Mărița: Doamne ferește, mamă, tocmai eu sunt deacelea femei, să fac scârbă părinților mei!

Mama: Ia minunie ce-o pățit bietul cumnatul-tău, Cozma Ilincăi noastre! asară s'a dus afară și-a făcut zece cioare.

Mărița; Mare comedie! și nu i-a fost nimic?

Mama: Nu, sărmanu, spune că încă s'a mai ușurat. Apoi Mărița iesă și se duce acasă și pe drum la o fântână întâlnește o cumătră a ei, scoțând apă. Cum o vede, Mărița face:

— Of! of;

Iar aceea: „M-m-m! și-o întreabă!

— De ce oftezi, Măriță?

Mărița: D'apoi ți-aș spune, dacă mă tem, că s'a auzi!

Cumătra: S'a auzi dela cine s'a auzi, dar din gura me greu a auzi cineva un cuvânt!

Mărița: Ia auzi, cumătră dragă, ce să pățiască bietul Cosma Ilincăi noastre: s'a dus asară afară și a făcut o sută de cioare.

Cumătra: Sărmanu, sărmanu..! și nu i-a fost nimic?

Mărița: Nu, ba încă s'a ușurat.

Apoi cumătra asta, dacă a întâlnit pe altă cumătră, i-a spus că Cozma Ilincăi a făcut o mie de cioare. Alta a spus, că un cârd, iar la cea de pe urmă, în sat, au prins a vorbi că Cozma Ilincăi a fatat câteva cârduri de cioare. După zvoana aceasta s'a înspăimântat tot satul, mai ales femeile:

Vai de noi și de copilași noștri, ziceau ele, Doamne ferește, să vină peste satul nostru cioarele, care le-a făcut Cozma Ilincăi! Ne mânâncă pâinea din coșere, de pe deal, ba chiar și pe noi!

Iată că într'o zi, cârduri de cioare au prins a zbura pe de-asupra satului; pe semne a vreme ră, căci mai apoi s'a și stârnit a fortună.

Văzind așa mulțime de cioare, oamenii spărieți au prins a striga: Iată cioarele, care le-a fâtat Cozma Ilincăi!

Au început a pune mătăhăli la coșere, au aprins lumânări și candelă în case și se rugau la Dumnezeu să-i scape de cioarele lui Cozma Ilincăi. Apoi s'au hotărât cu toții să se ducă la casa de obște, să se jăluie la staroste, să-l cheme pe Cozma Ilincăi și să-i ceară socoteala cum de-a a fâtat el atâtea cioare, care înspăimântă lumea.

Starostele l-a chemat pe Cozma și oamenii, cum l-au văzut, au început a se răpezi ia dânsul, să-l mânânce nu altă ceva. Văzând starostele prostia mulțimei, care voește fără cercetare, să-l sfârșiască pe Cozma, a zis către lumea adunată:

— Oameni buni, eu îl închid pe Cozma Ilincăi până mâni dimineață, căci acuma nu-mi sunt toți dobroslovii acasă și până nu vor fi toți, n'am voie să-l judec; mâni vor fi toți aici, și veți fi și Dumneavoastră, și-l vom judeca pe Cozma. Oameni s'au unit și s'au dus pe-acasă.

Adouazi vremea s'a liniștit, cioarele s'au împreșțiat de nu era nici una măcar de leac; ziua era cu soare și frumoasă. Oamenii s'au adunat iar în fața starostelui și tutoror dobrosloivilor (sfetnicii starostelui).

Îl scot dela închisoare pe Cozma Ilincăi și-l pun în fața obștei. Starostele îl întrebă:

— Măi răule, cum de-ai făcut tu o pozna ca a-ceasta, de-ai fâtat tu atâtea cioare, cari pot să ne ciupiască toată pânea de pe deal și s'o scoată pe cea din coșere; ba chiar și pe noi poate să ne ciupiască pozderia asta de cioare!

Cozma: Cinstite staroste, cinstiți dobroslovi și oameni buni! Vă rog, să mă îngăduiți că eu mi-oi da sama cu dreptu, pentrucă dacă Dumneavoastră

nu mi-ți răbda, apoi ce este a ucide pe un om la atâția oameni!

Oameni buni! Unde să mai încape vorba asta, ca eu, ori alt om, să fete atâtea cărduri de cioare? Unde să încapă în pânțelele unui om atâta ciorărie? Da să vă spun cum e pricina.

Tatăl meu, înaintea morții, m'a chemat și mi-a zis două cuvinte:

1) *Să nu dau taina mea în urechele nimănui.*

2) *Să mă păzesc, să nu cad în judecata mulțimei.*

Am cercat acest lucru de este drept, sau nu. Am spus într'o sară femeii mele că am fătat o cioară. Ea ia spus mâne-sa că am fătat cinci cioare. Maică-sa i-a spus la altă fiică a ei că am fătat zece cioare; fiică-sa i-a spus la o cumătră a ei că am fătat o sută cioare; aceea a spus la altă cumătră a ei că am fătat o mie. Apoi din gură în gură a mers vestea în sat că am fătat câteva cărduri de cioare. Dar de fapt eu n'am fătat nici o cioară. Și s'a adeverit vorba tătâne-meu că:

Vorba, dacă merge din gură în gură, ajunge minciună. Și: lumea din tântari face armasari.

Asămenea s'a împlinit și adoua vorbă a tătâne-meu: *Să te țerească Dumnezeu să nu ajungi la judecata mulțimei*, căci în cărdul lui Dumnezeu mai mulți nebuni sunt decât cumiți; și: *rău este când ajunge măciuca în mâna nebunului.*

Asta este drept, pentrucă dacă înțelepciunea starostelui nostru, asară, nu muta treaba pe astă-zi, apoi mulți erau gata, să mă omoare nejudecat. Dar așa, starostele a mutat, cum zice vorba bătrâniască, *mânia de sară pe a doua-zi, pe dimineață*, și peste noapte s'a liniștit vremea, s'au împreștiat cioarele și v'ați liniștit și Dumneavoastră cu toții.

După ce obștea l-a ascultat, l-a găsit drept pe Cozma Ilincăi.

Cozma le-a mai spus:

— Am făcut, oameni buni, o ispită pe lume, ca să-mi fie și mie, și Dumneavoastră, și copiilor noștri întâmplarea aceasta, a mea, cu cioarele, drept pildă de învățătură.

Pilda aceasta ne învață: 1) ca *din cele auzite să alegem adevărul de minciună*;

2) *Mai bine să fii pe mâna unuia, de cât pe mâna cârdului*. Cum zice și apostolul Pavel:

„Toate le ispițiți, dar numai de cele bune să vă țineți“.

Și cum zice și altă vorbă: Nu toate păsărele câte zbor se mânâncă, ci numai unele.

6. Pentruce vechilul are mai mare leafă decât vătavul.

Vătăjeii unui boer au prins a vorbi, ei între ei, că nu face boerul, stăpânul lor, cu dreptul, plătind vechilului mai mare leafă decât vătavului.

— Vătavul, ziceau ei, aleargă călare și pe vremuri bune și pe vremuri rele, ba încă așa de rele, că ți stupești sufletul, iar vechilul mai puțină alergătură face și leafă are mai mare.

Boerul a prins de veste nemulțumirea vătăjeilor săi și într'o zi, fără ca să știe cineva, decât numai el singur, face o ispită, drept pildă arătătoare, „pentruce vechilul are mai mare leafă decât vătavul“.

A dat poruncă la toți vătăjei ca, în cutare zi, să fie toți la deal, pe moșie, în cutare loc. Așa și s'a făcut.

Acolo, la deal, boerul, cum stătea de vorbă cu

vătăjei de una, de alta, numai ce vede o tabără de care, mergând pe șleah, și strigă la un vătav:

— Încălecă, băete, la iuțeală și dute la carele, ce le vezi pe șleah, și află ce care sunt acelea!

Vătavul îndată încălecă, se duce la tabără și-i întreabă pe cărauși, de unde sunt ei. Căraușii i-au răspuns, că sunt din cutare sat.

Vătavul se întoarce înapoi, și boerul îl întreabă: De unde sunt carele?

Vătavul: Din cutare sat.

Boerul: Ce duc în care?

Vătavul: Nu știu.

Boerul: Dute și află!

Vătavul se duce, află și vine cu răspunsul, că duc grâu.

Boerul: De unde au încărcat grâul?

Vătavul nu știe, se duce iar, află și vine cu răspunsul că din cutare sat.

Boerul: Dar dela care boer?

Vătavul nici asta n'o știe, se duce și aduce cuvânt, că dela cutare boer.

Boerul: Unde îl duc grâul?

Vătavului nici de asta nu-i dăduse în gând să întrebe, se duce și vine cu răspuns la boer că la cutare negustor.

Boerul: Dar în ce târg?

Vătavul nu știe și iar aduce cuvânt.

Boerul: Cu ce preț este vândut grâul?

Vătavul iar aleargă și spune că cu cutare preț.

Boerul: Câtă plată iau ei, căraușii, pentru chiria fiecărui sac?

Pe vătav nu l-a trăsmit în cap nici de asta să întrebe, aleargă și spune că atâta și atâta îi plata chiriei unui sac.

Boerul: Dar câte cât grâu au în fiecare sac?

Pe vătav, ca de obicei, nu l-a tăiet în cap să întrebe nici de asta. Aleargă iar și sosește la boer cu răspunsul că atâta greutate are fiecare sac.

Boerul : Căraușii sunt toți dintr'un sat, ori sunt din mai multe sate ?

Vătavul ca și până acum n'a știut, a trebuit să alege a zecea oară și să-i aducă boerului și acest răspuns.

După asta boerul i-a slobozit pe vătăjei să se ducă la altă treabă, iar el s'a dus acasă, la curte.

A doua zi boerul poruncește iar vătăjeilor să fie în același loc. Boerul vine de astă dată și cu vechilul. Acolo, la deal, ca și eri vorbește boerul cu vechilul și vătăjei de ale gospodăriei și iarăși zărește o tabără de care pe șleah. Atunci boerul să uită la vechil și-i zice :

— Du-te, dumneata la tabăra cea de care și vezi ce care sunt acelea ?

Vechilul se duce, află toate de-amăruntu de unde-s, unde se duc carele și așa mai departe. Când vine la boer, și boerul a prins a-l întreba, el, vechilul, i-a adus boerului într'un drum mai multe știri, de cât vătavul în cele zece drumuri.

Boerul, după ce isprăvește vorba cu vechilul, zice către vătăjei, vechil și către alți oameni, cari se întâmplaseră pe-acolo :

— Vedeți că vătavul în zece drumuri nu mi-a adus atâtea știri câte mi-a adus vechilul într'un singur drum, așa că vechilului i se cuvine leafă zece bani, iar vătavului numai un ban ; adecă vechilului i se cuvine leafă de zece ori mai mult decât vătavului ; păcat de calul, pe care îl are de călărie, că l'a nă-sădit, l'a hurducat de atâtea ori !

Apoi la toată urma boerul mai adaoge către cei de față :

— Acuma înțelegeți, pentruce vechilul are mai mare leafă decât vătavul?

După lămurirea aceasta s'au împrăștiat toți la treaba lor.

Pilda aceasta ne arată că cel cuminte calcă odată și face o treabă, iar cel prost calcă de zece ori și mai că nu face treaba, care a făcut-o cumintele într'o călcătură. Însă porția de mâncare și materia de îmbrăcare tot așa de mare trebuiește și celui prost, ca și celui cuminte.

Deci lucrul bun de și-i scump, dar face, iar lucrul rău, de și-i eftin, dacă numai te încurcă, puțin folos dă.

Deaceea și s'a zis :

Degeaba aleargă picioarele, dacă nu-i cap !

Nu toată musca face miere !

Ori: eften la făină și scump la tărățe!

Lucrul capului are un preț și lucrul picioarelor are alt preț.

CONȚINUTUL:

	<u>Pag.</u>
Cuvânt înainte	3
1. Omul sfințește locul, dar nu locul pe om	9
2. Cârnește, cum îi cârni, că din dreptul n'ai încotro! <i>sau</i> : „Buhaiul cu coarnele de aur“	10
3. Mare este puterea credinței noastre creștinești . . .	18
4. Leul și șoarecele	21
5. Vorba culeasă trebuie să aleasă, și Doamne ferește să ajungi la judecata mulțimei	23
6. Pentruce vechilul are mai mare leafă de cât vataful .	28

BIBLIOTECA POPULARĂ A „ASTREI“ BASARABENE.

No. 1. *Porfirie Fală*: Ștefan Vodă cel Mare și Sfânt — Prețul lei 10.

No. 2. *Porfirie Fală*: Din înțelepciunea poporului român Partea I-a (Folclor basarabeian)—Prețul lei 5.

No. 3. *Sergiu Victor Cujbă*: Chemarea lui Ștefan cel Mare (Poemă dramatică cu 3 tablouri)—Prețul lei 5.

No. 4. *Sergiu Victor Cujbă*: Unindu-ne învingem (Piesă cooperatistă în 3 tablouri) — Prețul lei 5.

No. 5. *D. Cărăuș*, inginer-agronom: Cum trebuie să lucrăm ogoarele noastre ca să scoatem mai mult folos (Lucrările și îngrijirile pe care le cere porumbul).

No. 6. Folosul și primejdia băuturii.—Prețul lei 5.

NU TREBUE SĂ FIE ÎN ÎNTREAGĂ BASARABIA PLUGAR

care să nu citească, el sau fiul lui,
singura gazetă scrisă pentru gospodarii dela țară

„CUVÂNT MOLDOVENESC“

gazetă săptămânală, cu tot felul de învățături și știiri din toată lumea, tipărită pentru trebuințele norodului moldovenesc din Basarabia de către Asociațiunea „Astra“ basarabeiană.

**Redacția și Administrația gazetei în Chișinău, strada
Alexandru cel Bun No. 67.**

Abonamentul (plata) pe un an întreg 150 lei.

„UNIREA FACE PUTEREA“

NOROADELE DIN ȚĂRILE LUMINATE
SUNT TARI, FIINDCĂ OAMENII ȚIN
UNII LA ALȚII ȘI SUNT LEGAȚI PRIN
TOVĂRAȘII TARI

TREBUE SĂ NE LEGĂM ȘI NOI CA EI.

Cea mai bună tovărășie a moldovenilor este:

ASOCIAȚIUNEA „ASTRA“ BASARABEANĂ

str. Alexandru cel Bun Nr. 67—Chișinău

Unde sunt adunați la un loc tot felul de oameni învățați: profesori, doctori, ingineri, oameni de legi și gospodari, cari împreună își bat capul cum să scape norodul de nevoi, de sărăcie și de boli.

GOSPODARI,

PENTRU BINELE VOSTRU ȘI AL COPIILOR VOȘTRI,
INSCRIEȚI-VĂ PĂRTAȘI LA „ASTRA“, CA SĂ FIȚI
ȘI VOI FERICIȚI, CUM SUNT FERICIȚI GOSPODARII
DIN ALTE ȚĂRI.

TAXELE DE MEMBRII :

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna	Lei 500
Membru fondator al „Asociațiunii“	„ 100
Membru pe viață al „Asociațiunii“	„ 50
Membru activ, anual	„
Membru ajutător, anual	„